

Draga braćo u episkopatu,

s velikom radošću stupam pred vas u ovaj treći dan moga apostolskog putovanja u Španjolsku. Nakon što sam pozdravio političke predstavnike koji su me primili u Parlamentu, želim sada iskoristiti ove zajedničke trenutke kako bismo oživjeli zajedništvo, kako je Isus savjetovao svojim apostolima (usp. Mk 6,31). Zahvaljujem mons. Luisu Javieru Argüellu Garcíji na ljubaznim riječima koje mi je, kao predsjednik Konferencije i u ime sviju, uputio; nadam se da će se i moje uklopiti u onaj dijalog u Duhu koji podrazumijeva prihvaćanje svakoga dobra koje nam Gospodin govori po bratu. Sinodski hod kojim je Crkva krenula proces je dubokoga slušanja. Umjeti prepoznati glas Božji, koji progovara po crkvenoj zajednici, jedno je od njegovih temeljnih obilježja.

Riječ je o plodnome dijalogu koji vi kao Crkva oblikujete na raznolike načine. Jedan je vrlo konkretan i prepoznatljiv u kongresima koje priređujete. Zadržavam se osobito na onima održanima 2020. i 2025. godine, koji su snažno odjeknuli: Božji narod na izlasku i Za koga sam? Skupština pozvanih na poslanje. Njihove teme usredotočene su na temeljna pitanja: kako odgovoriti na suvremene izazove i tko je pozvan prihvatiti taj izazov?

U svome doprinosu želim predložiti sliku putovanja čiji je cilj Bog, prema kojemu uzdižemo pogled. To je putovanje posebne naravi: ne krećemo se tjelesno, nego želimo uzdignuti srce.

Jedna od napasti na putu jest usredotočenost na ono što ostavljamo – mjesta, stvari, oblike – bez da se, u poslušnosti Duhu, otvorimo novosti onoga što susrećemo. Tome se pridružuje i napast prtljage koju, iz sličnih razloga, ispunjavamo nepotrebним stvarima koje postaju teret. S druge strane, ne smijemo zaboraviti što nas uče sudbine tolikih migranata: osoba bez korijena i bez sredstava trpi duboko i s velikom mukom uspostavlja čvrste veze ondje gdje dolazi.

Stoga u ovoj početnoj etapi našega putovanja odgovor na pitanje kako se suočiti s izazovom mora razborito povezati slobodu i hrabrost: napustiti strukture koje nam ne pomažu ili nas udaljuju od cilja, ali i sačuvati kao dragocjenost ono što do njega vodi. Kako se ne prisjetiti golemoga kršćanskoga blaga vaše zemlje, njegove snažne sposobnosti okupljanja: njegove ljepote koja dopire i do nevjernika, te povezanosti koju je utkao u duhovni identitet svakoga kutka ovoga voljenoga naroda, a koja ostaje živa i kada vjera oslabi. Velik je to izazov na koji smo pozvani hrabro odgovoriti kako bi to blago donijelo svoje plodove.

Drugo blago koje ne smijemo zaboraviti u svojoj popudbini jest popudbina hodočasnika. Kruh Riječi i Euharistije potrebniji nam je od tjelesne hrane, jer nam otvara put spasenja. Ne radi se o tome kako učiniti slavlje manje ili više privlačnim, nego o tome da osjetimo kako nas, ako sudjelujemo u tome Kruhu, njegova odsutnost pogađa poput gladi tjelesne. Sakramentalni život prati ritam našega postojanja kao što dijete prima hranu od majke, ili kao što sportaš odmjerava snagu potrebnu da dosegne cilj.

S druge strane, ono što nam na putu često zadaje poteškoće jest sporazumijevanje s drugim. Bilo zbog različitoga jezika i kulture, bilo zbog nepovjerenja prema nepoznatom, bilo zbog prepirki i nerazumijevanja koja se mogu pojaviti i među bliskima, osjećamo se ograničeni u izražavanju ili u razumijevanju sugovornika. To je iskustvo koje možemo primijeniti na navještaj Evanđelja, na prihvaćanje drugoga, na sposobnost odgovora na pitanja svijeta koji nas okružuje ili na potrebu poticanja suodgovornosti članova zajednice u našim pastoralnim djelovanjima. Ako smo prije rekli da valja napustiti sve što nas sputava i udaljuje, sada zadaća treba biti da naše nasljeđe uvijek bude sredstvo i prigoda dijaloga s onima koje susrećemo na svome putu. Kao što se događa hodočasnici na Putu svetoga Jakova, i mi na svome putovanju možemo susresti nepregledne kastiljske ravnice, koje se našim očima čine praznima. Rijetki susreti tih hodočasnika sa starijim osobama ili s radnicima došljacima mogu biti slika mnogih društvenih prilika koje se, na žalost, opažaju i u nekim vašim crkvenim sredinama.

Nije prvi put da se Španjolska susreće sa sličnom situacijom: u prošlosti, primjerice kada je Crkva morala obnoviti svoju prisutnost u opustošenim krajevima, nastali su modeli evangelizacije koji su potom preneseni u Ameriku te nam mogu pomoći i u našem poslanju. Kao i tada, pozvani smo graditi novu stvarnost putem poštovana dijaloga i uporabom novih jezika, upravo kako je to činio slavni sveti alfaquí iz Granade, fra Hernando de Talavera, te kasnije u Americi sveti Turibije de Mogrovejo, čiju treću stotu obljetnicu kanonizacije sada obilježavamo, predstavljajući ga kao uzor biskupa „na izlazu“ u vremenu poslanja i crkvene obnove. Jezici su u ovom digitalnom dobu drukčiji, a i kulture koje danas čine mozaik naših stvarnosti, obogaćene migrantima iz svih krajeva svijeta, promijenjene su, ali duh mora ostati isti.

Koje su bitne odrednice toga duha? Prva se odnosi na sposobnost komuniciranja, govorenja svakoj stvarnosti prisutnoj na našem području, poniznosti ne samo radi razumijevanja, nego radi zajedništva. Samo na temelju dijeljenja svega dobra koje se nalazi u vlastitu nasljeđu, donoseći svatko svoj doprinos, moći ćemo izgraditi novu stvarnost u kojoj će se vjera duboko ukorijeniti. Zato je potrebno započeti učenjem jezika drugoga, pokretanjem procesa i tkanjem veza gdje se može sijati sjeme Kraljevstva. Druga je označena pozivom na stvaranje stvarnosti koje su same sposobne prenositi iskustvo vjere. Sposobne su – kao što je učinio Turibije – prenijeti iskustvo Granade u Ameriku, odnosno ponijeti u svojoj popudbini sredstva koja nam omogućuju da s hrabrošću odgovorimo na uvijek nove izazove evangelizacije u svakoj prigodi.

Nakon pustih ravnica, naći ćemo i velike gradove; u njima tišina i udaljenost nisu tjelesne, nego duhovne. Odgovori će biti različiti, ali putovi do njih slični: slušanje, razumijevanje, poštovanje, velikodušnost i otvorenost.

Hodočasnici obično polaze noću, te ih ona početna tama puta često može prestrašiti. Možemo se prisjetiti himna Večernje Noć je vrijeme spasenja, kako bismo rekli da se, ako hodimo u dobroj pratnji, teškoće puta i opasnost da zalutamo umanjuju. Gospodin je taj koji nas vodi; On je

Gospodar povijesti i svake naše povijesti; On određuje vremena. Mi hodimo za Njim, štoviše hodimo s Njime kao udovi jednoga tijela. Ta duboka povezanost traži od Crkve, u ovom vremenu polarizacija i sve oštrijih suprotnosti, svjedočanstvo jedinstva u različitosti: zajedništvo sposobno primiti bogatstvo darova, karizmi i osjetljivosti koje Duh Sveti budi u Božjem narodu. Kristovo lice prepoznaje se u živome mozaiku Crkve, gdje mnoštvo kamenčića, ne stapajući se, zajedno očituju ljepotu jedinoga Gospodina.

U toj zadaći biskupska služba nosi osobitu odgovornost. Pozvani smo biti vidljivo načelo zajedništva, ponajprije zajedništva s Kristom, čuvajući s ljubavlju primljenu vjeru u poslušnosti Riječi Božjoj i živoj predaji Crkve; zatim u zajedništvu s nasljednikom Petra i s općom Crkvom, s prezbiterijem i s vlastitom biskupijskom zajednicom, s posvećenim životom, s pokretima, udrugama i svakom autentičnom karizmom koju Duh daje za opće izgrađivanje. Vaše poslanje traži da čuvate jedinstvo, promičete dijalog, liječite rasjede i pratite hod naroda povjerena vašoj brizi.

Tako življeno zajedništvo posjeduje i misionarsku snagu. Crkva iznutra pomirena može s većom slobodom govoriti braći drugih kršćanskih zajednica i drugih religija, onima koji ne vjeruju, građanskim vlastima i svim ljudima dobre volje koji rade za opće dobro.

Ovaj poziv biti znakom zajedništva u Kristu, hoditi u jedinstvu i pružati ruku bratu kojega susrećemo, stavlja nas pred još jedan izazov koji danas dotiče srca mnogih: poteškoću preuzimanja konačnih obveza i donošenja životnih odluka. U mnogim mladima, a ne samo u njima, pitanje: „Za koga sam?“ odjekuje kao iskreno traženje smisla, pripadnosti i sebedarja. Ljudsko se srce ne ispunja gomilanjem iskustava, mogućnosti ili prolaznih sigurnosti, nego se ispunja kada otkrije poziv, kada shvati da život doseže puninu tek kad se daruje.

Stoga se pastoral zvanja ne može svesti na puko traženje brojeva. On se rađa iz živih zajednica, iz radosnih svećenika, iz obitelji koje mogu svjedočiti ljepotu vjernosti, iz Crkve koja zna jednostavno pokazati da nasljedovanje Krista ne osiromašuje postojanje, nego ga proširuje. Ondje gdje se Evanđelje živi u radosti, služenju i zajedništvu, i Gospodinov se poziv može ponovno čuti kao obećanje života. Prije smo govorili o prtljazi: hodočasnici na Putu svetoga Jakova dobro znaju da se u ruksak smije staviti samo ono najnužnije.

Kako je papa Franjo više puta isticao, u današnjem ozračju zvanja valja reći da očuvanje struktura ne smije imati prednost pred dobrom zvanja. Bogoslovi imaju pravo na najbolju moguću formaciju, a Crkva, sa svoje strane, ima pravo na dobro oblikovane svećenike. Da bi sjemeništa bila istinske kuće odgoja, potrebno je da jamče prikladno iskustvo zajedničkoga života; da imaju odgojitelje potpuno posvećene studiju i poučavanju, s iskustvom duhovnoga praćenja; te da raspoložu Visokim teološkim učilištima opremljenima potrebnim sredstvima za izvršenje svoje zadaće. U tu svrhu nužno je, uz združivanje snaga, naučiti i zajednički djelovati u suočavanju s tim izazovima.

Na tome području poteškoće se mogu pretvoriti u prigode. Katkada nam je teško predstaviti poziv laika i njihovo uključivanje u ovaj hod života koji kao Crkva živimo. S druge strane, opažamo kako se u mnogim djelima, koja su tradicionalno vodili redovnici, pribjegava suradnji laika kako bi se rad mogao nastaviti. To je poteškoća koju možemo preobraziti u prigodu susreta, dijaloga i zajedništva. O nama ovisi hoće li ti laici prepoznati svoje sudjelovanje u toj crkvenoj službi kao poziv koji im Bog upućuje da preuzmu odgovornost kao kršćani, usvajajući njezin duh i osjećajući se dionicima poslanja koje je Gospodin povjerio redovnicima koji su ga započeli.

Kao što vidite, naš je put satkan od susreta: u njima neće nedostajati onih koji proživljavaju trenutke tame i koji od nas traže da im budemo poput milosrdnoga Samaritanca. Jedan od najbolnijih odnosi se na one koji su ranjeni upravo od onih koji su se trebali o njima brinuti, pa i od strane nekih članova klera. Pred tom ranom crkvena je zajednica pozvana odgovoriti slušanjem, istinom, pravdom, zadovoljstvom i sve odlučnijim zalaganjem za prevenciju i kulturu brige. Svaka ranjena osoba mora moći pronaći iskreno slušanje, prihvaćanje, zaštitu i stvarne putove ozdravljenja.

Ista se logika odnosi i na izazove sekulariziranoga svijeta. Mnogi muškarci i žene našega vremena ne odbacuju jednostavno Boga; često u srcu nose duboku žeđ za smislom, istinom, pripadanjem i nadom, i onda kada ne znaju tomu dati ime. Crkva je pozvana prepoznati te čežnje, slušati ih s poštovanjem i ponuditi, poput Petra i Ivana hromome na vratima Hrama, blago koje joj je povjereno: Isusa Krista, u čije ime čovjek može ustati i hoditi (usp. Dj 3,1–10).

I kada surađuje s drugim ustanovama, bilo religioznima bilo građanskima, pa i onda kada pruža materijalnu pomoć, obrazovanje, skrb ili promicanje čovjeka, Crkva nikada ne prestaje darivati ono što joj je vlastito: ljubav Božju objavljenu u Kristu. Ta poruka prodire u društvo, koje ne oklijeva iskazati poštovanje mnogim ovim djelima. Tako svaki čin kršćanske ljubavi koji izvire iz Evanđelja u sebi nosi veće obećanje: vratiti čovjeku sigurnost da je ljubljen.

Na našem putu prolazimo kroz onu zemlju koju je sveti Ivan Pavao II. želio nazvati „Zemljom Marijinom“^[1]. U Presvetoj Djevici imate svoju prvu suputnicu i svoje glavno blago, jer nam ona svojim životom pokazuje kako primiti Riječ i čuvati je u srcu, kako pratiti učenike na ovome putu i ostati prisutna na hodu Crkve kao majka zajedništva i nade. Njoj povjeravam vaše služenje, da vam pomogne biti, usred naroda koji vam je povjeren, onaj skriveni kvasac o kojem govori Evanđelje. Malen u očima svijeta, ali kadar, ostane li sjedinjen s Kristom, ukvasati sve tijesto (usp. Mt 13,33): snaga Crkve ne dolazi iz veličine sredstava, nego iz svetosti njezine djece, iz zajedništva njezinih pastira, iz ponizne i ustrajne vjernosti onih koji se daju voditi Duhom.

Na ovome vas putu prati i sveti Ivan Avilski, zaštitnik španjolskoga klera, u ovoj godini u kojoj se spominjemo pete stogodišnjice njegova svećeničkoga ređenja. Sveti Pavao VI. nazvao ga je „učiteljem duhovnoga života, razboritim i mudrim; uzornim obnoviteljem crkvenoga života i kršćanskih običaja“, a ujedno i „jednostavnim svećenikom“[2]. U tom svetom naučitelju Crkva prepoznaje svećenički život koji je svaki biskup pozvan čuvati i razvijati u svome prezbiteriju.

Promatrajući njega, mislim na one koji su najbliži suputnici biskupâ na ovome putu: na one „jednostavne svećenike“, u najuzvišenijem i najzahtjevnijem smislu te riječi. Naše zajedničko hodočašće trebalo bi prenositi vrijednost te biti: biti prezbiteri zaljubljeni u Krista, ukorijenjeni u molitvi, vjerni Crkvi, bliski narodu i sposobni sjediniti čvrstu nauku, apostolski žar i pastirsku ljubav. Prezbiteri koji u biskupu nalaze ne samo priznatu vlast, nego oca koji ih prati; te u drugim svećenicima braću s kojima dijele napore i radosti ovoga hodočašća, ispunjena susretima, u kojem svi tražimo Krista.

Zaključimo ovo duhovno putovanje molitvom svetoga naučitelja koja nas podsjeća da svaka crkvena obnova izvire iz srca suobličena Kristu:

„Ako me šalješ, Gospodine, da činim ono što si Ti činio, podaj mi svoje srce.“ (Propovijed 57,20)

Neka i ova bude naša molitva: Gospodine, daj nam svoje srce – srce sposobno uzdići pogled prema Tebi, krenuti na put, slušati, razlučivati, služiti, opominjati s ljubavlju, strpljivo čekati i radosno naviještati. Jer Crkva koja prima Kristovo srce nosi u sebi ognjeni stup koji je vodi, podupire, brani i tješi, blago potrebno za suočavanje sa svakim izazovom.

Bog vas blagoslovio. Hvala.